

Posudek magisterské diplomové práce Petra Kříže „Východiska německého klasického idealismu užitá, nevyužitá a zneužitá v sociální teorii“

Jak napovídá název práce, její obsah by měl být zaměřen na to, jakým způsobem bylo dědictví německého idealismu „užito, nevyužito a zneužito“ v sociální teorii. Na toto téma by určitě bylo možno smysluplnou práci zpracovat a vliv německého idealismu či jeho potenciální nedostatek v sociální teorii zmapovat. To však tato práce nijak nečiní, takže nemá smysl ji na základě tohoto kritéria hodnotit, protože by to automaticky znamenalo nedoporučení k obhajobě. Předložená práce ve skutečnosti představuje výsledek „pečlivého čtení“ (close reading) vybraných textů Hegela, Kanta a některých autorů Kritické teorie. V tom spočívá její hlavní silná stránka.

Slabých stránek nacházím více. Jednak zde absentuje formulace nějaké hlavní teze, která by byla relevantní pro sociální teorii a byla by srozumitelně vysvětlena. Jádro práce tvoří (více méně chronologicky) řazený výklad chápání osvícenství podle Hegela, Kanta a první generace Frankfurtské školy. Rozhodně bych uvítal, kdyby diplomant během obhajoby formuloval nějaký syntetický závěr, který z expozice těchto autorů plyne. Nevhodnost zvoleného řešení vyplývá na povrch, když diplomant vyloží Kanta jako příklad „toho, jak osvícenství vidí sebe, jak o sobě mluví“ v souvislosti s „charakteristikami, které mu o necelých 22 let později přiřkl.. Hegel“ (s. 25). Proč? Co to přináší? Nebylo by vhodnější a mnohem správnější vyložit je tak, jak je obvykle chápeme, totiž jako symboly dvou rozdílných pojetí (politické) modernity?

Na jedné straně je kantovský individualismus a kosmopolitismus, který stojí na osobní autonomii, univerzální morálce (Moralität) a pluralismu veřejné sféry (veřejném používání rozumu) a na straně druhé hegelovský komunitarismus, který míří na zahrnutí autonomních subjektů a jejich legitimní mnohosti, která charakterizuje moderní občanskou společnost, ve znovunastolené jednotě partikulárního a univerzálního, která je ztělesněna mravností konkrétní komunity (Sittlichkeit) a institucionalizována státem. Zatímco z první tradice čerpají současné liberální koncepce spravedlnosti, z hegelovské tradice roste alternativní pojetí společenského dobra (viz například výklad Hegela podle Ch. Taylora). Např. ve vlivné diskusi o spravedlnosti mezi liberalismem a komunitarismem, která se rozpoutala po publikaci Rawlsovy *Teorie spravedlnosti*, oba filosofové symbolizovali dva protikladné tábory. V předložené práci jsou tak *vedle sebe* postaveny dvě koncepce, které v sociální a politické teorii stojí *proti sobě*. Představuje autorovo pojetí nějakou inovaci? Pokud ano, jakou?

Dále: z hlediska zhodnocení vlivu německého idealismu (skrže vybrané autory) na *sociální teorii* se mi zdá, že práce vůbec nepracuje s dostatečnými zdroji. Pokud si autor zvolil toto téma, mohl vůbec přeskočit takové Kantovy spisky jako jsou *K věčnému míru*, *Pojem univerzální historie s kosmopolitním účelem* nebo *O obecném rčení: Je-li něco správné v teorii, nemusí se to ještě hodit pro praxi?* To stejné (a ještě mnohem více) se týká Hegelových *Základů filosofie práva*. Místo toho zde následuje *Dialektika osvícenství*, Marcuse a Gadamer. Byť samozřejmě tito autoři ve své reflexi osvícenství na své filosofické předchůdce

navazují, což vyplývá z jakéhokoli elementárního přehledu, nějaká vnitřní souvislost výkladu v předložené práci není zcela zřejmá.

Práce uvnitř svých jednotlivých kapitol sice dává smysl a dokládá autorovo interpretační nasazení, které je k důstojnému vypořádání se s Hegelem nebo *Dialektikou osvícenství* bezesporu potřeba, chybí ji však nějaká sjednocující idea. V textu, který se opírá o Hegela, je to dvojnásobný paradox. Autorovi této práce celkový obraz zatím uniká.

Vzhledem k výše řečenému doporučuji tuto práci k obhajobě s hodnocením *velmi dobře* v tom případě, že její autor bude v průběhu obhajoby schopen vysvětlit, v čem spočívá její konkrétní přínos sociální teorii/sociologii.

V Praze 18. 1. 2015

doc. PhDr. Ing. Ondřej Císař, Ph.D.